

NOVIM IZZIVOM NAPROTI

Pred seboj imate tretjo številko Folklornika, glasila, ki ga izdaja Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti v okviru programa folklorne dejavnosti, znotraj katerega največ pozornosti namenja razvoju odraslih in otroških folklornih skupin ter pevcem ljudskih pesmi in godcem ljudskih viž.

Brez obotavljanja lahko zapišem, da se je glasilo dobro "prijelo", tako pri folklornikih in drugih poustvarjalcih izročila (po odzivih sodeč predvsem pri vodjih folklornih skupin), ki prispevke prebirajo, kot tudi pri tistih, ki so pripravljene svoja razmišljanja napisati in jih deliti z drugimi. Slednjih smo še posebej veseli, saj se zavedamo, da s(m)o ljudje, ki se ukvarjamo s folklorno dejavnostjo, najbolj pristojni, da o svojem delu in o delu naših "sotrudnikov" pišemo - pišemo o stvareh in dejanjih, ki so nam všeč, o težavah, ki naše delo spremljajo in polemiziramo o stanju v folklorni dejavnosti. Prihodnji razvoj je nedvomno odvisen od preteklega stanja, ki pa se ga zavemo lahko le, če o njem razmišljamo.

V preteklem desetletju, še posebej intenzivno pa v zadnjih nekaj letih, so folklorne skupine na Slovenskem po zaslugi mnogih, ki svoj čas nesebično razdajajo v družbeno dobrobit, naredile korenit korak naprej na področju kostumiranja, bistven premik pa je bil storjen tudi v programski pestrosti in sporočilnosti odrskih postavitev. V prihodnje pričakujemo napredek na inštrumentalno-glasbenem področju (večjo pozornost napovedujemo pri izobraževanjih in strokovnih spremljanjih), še vedno pa bi si želeli hitrejšega in kakovostnega dviga v tehnični izvedbi programov, saj še tako dobre odrske postavitve ob slabi ali povprečni tehnični izvedbi ne morejo biti sprejete, tako kot bi si izvajalci in gledalci želeli. To je bilo še zlasti opazno na zadnjem državnem srečanju otroških folklornih skupin v Lendavi (Ringa raja 2007), ki je bilo ravno zaradi dobrih programov, ki so bili kakovostno izvedeni, nadpovprečno. Zato skupine in njihove vodje še vedno opominjamo, da je ukvarjanje s folklorno dejavnostjo res ljubiteljsko, a zato nič manj zahtevno in odgovorno. Veselimo se sicer dejstva, da se kakovostni nivo folklorne dejavnosti dviga (čeprav ob tem ne smemo prezreti dejstva, da se razvijajo tudi druga področja) in da slovenske folklorne skupine dosega uspehe doma in v tujini, ki spoznava, da smo na Slovenskem uspeli obdržati dovolj močan stik z izročilom in ga hkrati, v ne več kot je potrebno spremenjeni obliki, uspeli približati današnjim potrebam občinstva. Zasluga za to gre ljudem, ki so se v preteklosti ukvarjali s folklorno dejavnostjo in za katere upamo, da bodo z nami ostali tudi v prihodnje.

Predvsem pa smo veseli novih vodij folklornih skupin, saj se mnogi resno lotevajo nalog in pripravljajo zanimive programe, ki so opaženi na območnih, regijskih in državnih srečanjih. Iskrene čestitke njim, hkrati s tem pa tudi želje, da bi vsi, ki si želimo napredka, uspeli navdušiti čim več ljudi, ki bi spremljali našo dejavnost in ljudi, ki bi se bili pripravljene vključiti tudi v vodstvene strukture folklornih društev. Ena oseba je za dobro delo društva premalo, zlasti v zadnjih letih, ko se od skupin pričakuje kakovostna plesna, pevska, inštrumentalno-glasbena, kostumska in igralska zasnova ter izvedba.

Pričujoča številka Folklornika se konceptualno bistveno ne oddaljuje od prejšnjih dveh, prinaša pa vsaj dve novosti: a) dodana je rubrika Odzivi, v kateri Iko Otrin razmišlja o otroških folklornih skupinah in njihovih programih, Borut Luša pa odgovarja Nežki Lubej na prispevek, ki je bil o folklornih festivalih na Slovenskem objavljen v prejšnji številki Folklornika; b) pričujoča številka Folklornika v prilogi prinaša vzorce primorskih vezenin, predvsem peč, ki jih je hkrati s člankom o njih pripravila Ljubomira Vrtovec-Pribac. Naša želja (vključno z željo avtorice) je, da bi vzorci skupaj s člankom omogočili izdelovalcem folklornih kostumov, da bi se lahko natančno lotili izdelav novih oblačilnih kosov, ki ne le, da bi v obrisih kazali nekdanji oblačilni videz, ampak bi tudi v nadrobnostih posneli pretekle načine oblačenja. Za pripravo prispevka in vzorcev se na tem mestu avtorici lahko le iskreno zahvalim, a kot jo poznam, ji bodo več kot ta zahvala pomenili izdelki, ki bodo objavi (upam da) sledili. V zadovoljstvo vseh si želim, da bi jih bilo vsaj nekaj.

V Strokovnih pretresih tokrat objavljamo tri prispevke avtorjev, ki v Folklorniku še niso objavljali. Prispevek Tomaža Gantarja, ki razmišlja o pripravi odrskih postavitev, Marka Janžiča, ki se sprašuje, ali ljudski ples sodi med šport ali umetnost in Alenke Oven, ki razkriva pravni pogled na delovanje društva. V Gradivo smo umestili prispevek Malči Možina in Bojana Knifica o partizanskih mitingih, Pavla Medveščka o igran in igračah na Banjški planoti, Nine Knaus o lanu in z njegovim predelovanjem povezanih dogodkih ter Jožeta Bakana o godčevskih sestavnih, ki jih izpričujejo fotografije s Prekmurja.

Rubriko Kako delati uvaja pogovor z dr. Marijo Makarovič o tem, kako do ustreznih folklornih kostumov, sledi prispevek Mileta Trampuša o pripravah glasbenih priredb v folklornih skupinah, Adriana Gaberščik na podlagi osebnih izkušenj razmišlja o ljudski pesmi v sodobnosti in vplivih, ki ji niso dobrodošli, Branko Fuchs podaja nekaj primerov "pootročenja" plesov odraslih, Mirjam Štrukelj razmišlja, kako s folklornimi skupinami v vrtcih, Petra Nograšek si je ogledala dve letošnji državni srečanja otroških folklornih skupin in v prispevek strnila misli, ki so se ji ob njih porajali, Brane Šmid in Mateja Urbiha razmišljata o šegah, katerih posamezne prvine se tudi s pomočjo folklornih skupin vračajo med ljudi, Ana Eterović pa o povezovanju folklornih skupin z narodnozabavnimi ansambli, ki folklorni dejavnosti ne koristijo.

V rubriki Predstavljamo objavljamo pogovor z dr. Uršo Šivic, Marko Studen in Bojan Knific pišeta o tem, kako do priznaj JSKD in dodajata seznam prejemnikov Maroltovih plaket, listin in Zlatih značk, Valerija Žalig predstavlja folklorno dejavnost v Pomurju, Peter Šumnik v Mežiški dolini in Nataša Ozebek na Šentviški planoti, Tatjana Kramarič Petek opisuje dvajsetletno prehojeno pot Folklorne skupine KUD Franc Ilec Loka-Rošnja, Anita Garafolj pa predstavlja Otroško folklorno skupino Drevored iz Logatca. V rubriki Predstavljamo so še trije zanimivi prispevki, ki presegajo meje slovenskega etničnega ozemlja, in sicer prispevek, ki ga je na podlagi ogleda baletno-folklorne predstave Lada iz Zagreba in pogovora z njegovim umetniškim vodjem Ivanom Ivančanom mlajšim pripravila Tanja Drašler, prispevek Vesne Bajić o folklorni dejavnosti v Srbiji in Katice Tomac o razvoju otroških folklornih skupin na Hrvaškem.

Med poročili, ki jih je v razmerju do ostalih prispevkov manj kot prejšnji dve leti, boste bralci našli ocene o nekaterih obletnicah folklornih skupin, o gostovanjih naših skupin v tujini, o srečanjih folklornih skupin na Slovenskem, o srečanju slovenskih folklornih skupin v Kanadi in o začetnem seminarju za vodje otroških folklornih skupin. Sledi stalna rubrika Napovedujemo s seznamom izobraževanj in prireditev JSKD za sezono 2007/2008, ki jih navajamo z namenom, da bi se vsi zainteresirani lahko dovolj zgodaj odločili, na katere izobraževalne oblike bi želeli, skupine pa dobro in dovolj zgodaj pripravili na napovedana srečanja.

Ob koncu pregleda bi vas radi opozorili na izčrpen prispevek mag. Rebeke Kunej, ki je (i)zbrala bibliografijo Mirka Ramovša in pripravila recenzijo knjige Henrika Neubauerja: Umetnost koreografije.

Ob branju Folklornika se bodo razjasnili tudi pomisleki, katerih rešitve so navidezno postavljene v ozadje prispevkov, pa vendar še vedno dovolj nazorno nakazane, da so lahko bralcu razumljive, in sicer o tem, kaj postaviti v ospredje, ali atraktivnost, ki je navadno pogojena s cenenostjo, željo po dopadljivosti, preprostimi (pogosto po tujih modelih kopiranimi) rešitvami ... ali izvirnost, ki je na prvi pogled odrsko manj učinkovita, a za razvoj folklore (v pravem pomenu te besede) bistveno daljnosežnejša. V preteklih desetletjih smo se na Slovenskem uspeli izogniti pretirani Sovjetizaciji, Evropeizaciji, transnacionalizaciji in globalizaciji slovenskega izročila in, vsaj nadejamo se tako, želeli bi si tega tudi v prihodnje. K temu prispevajo tudi tisti, ki pišejo v Folklornik. V imenu uredništva jim iskrena hvala.

Kaj se nam obeta v prihodnji številki, ki predvidoma izide prihodnjo jesen? Dr. Bruno Ravnikar nam je obljubil prispevek o plesih, ki jih je zapisal na Bloški planoti, Mojca Lepej pripravlja historični pregled delovanja otroških folklornih skupin, več avtoric s Koroške pripravlja gradivo o oblačenju mestnih otrok (na primeru Slovenj Gradca) in še kaj bi se našlo. Predvsem velja povabiti vse, ki se jim ob branju pričujočega Folklornika utrnejo misli, da jih zapišejo in pošljejo na uredništvo in pa vsem, ki bi bili sicer pripravljeni svoje misli deliti z drugimi, da pišejo. Prispevke, ki niso vezani na dogodke, pričakujemo do januarja 2008, druge prispevke do marca 2008, izjemoma do julija, če dogodki, na katere se nanašajo, še sledijo.

Urednik

